

PRZEDMOWA

Prezentowany tom poświęcony jest stokowym procesom erozyjnym w obszarach użytkowanych rolniczo, a więc zachodzących w warunkach znacznie nasilonej antropopresji. Zagadnienia te były tematem Ogólnopolskich Warsztatów Geomorfologicznych, które odbyły się w dniach 9-12 września 2009 roku w Lublinie i Guciowie pod hasłem „*Procesy erozyjne na stokach użytkowanych rolniczo (metody badań, dynamika i skutki)*”. Zorganizowano je jako konferencję roboczą w ramach ogólnopolskiego programu badawczego KBN 2 P04E 05330 „*Przyrodnicze i antropogeniczne uwarunkowania spłukiwania w Polsce (na przykładzie wybranych obszarów)*”, realizowanego w oparciu o ujednoczoną metodykę pomiarów na wydzielonych, standaryzowanych poletkach. Temat ten podjęty został z inicjatywy Stowarzyszenia Geomorfologów Polskich, które objęło także patronat nad warsztatami.

W niniejszym tomie zawarto wyniki badań prowadzonych w różnych regionach Polski, a także przykłady z zagranicy (Indie, Słowacja). Warsztaty stworzyły możliwość dyskusji, mającej na celu porównanie wyników uzyskanych w różnych warunkach i różnymi metodami badawczymi. Badania prowadzono w obszarach o różnej litologii, w różnych typach rzeźby, z zastosowaniem takich metod jak: polowa analiza profilu glebowego, analiza jego wybranych cech geochemicznych, a przede wszystkim bezpośrednie pomiary wielkości spływu powierzchniowego wody i spłukiwania gleby. Prowadzono także badania metodami paleogeograficznymi, które pozwalają na określenie skutków i tempa denudacji w okresie setek i tysięcy lat, od początku działalności rolniczej w danym terenie. Problematyka badań ilościowych erozji gleby skupia specjalistów będących przedstawicielami różnych dyscyplin naukowych, stąd zróżnicowane podejście do omawianego problemu, szeroki wachlarz stosowanych metod badawczych i różna terminologia, którą starano się ujednoczyć (w miarę możliwości) w pracy redakcyjnej.

Prezentowane opracowania podzielono na kilka grup tematycznych. Pierwszą stanowią prace poświęcone dynamice i zróżnicowaniu procesów stokowych oraz ich litologicznym, klimatycznym i antropogenicznym uwarunkowaniom w skali regionów (G. Janicki i in., J. Świąchowicz i P. Prokop) bądź w skali mikrozdlewni czy stoku, ze szczególnym uwzględnieniem jednego z czynników (J. Jadczy-

szyn, J. Rejman i A. Smetanov^a). W tej grupie znalazła się także praca, prezentująca dynamikę i skutki erozji gleb w długiej skali czasowej – holocenu (R. Koldyńska-Gawrysiak i M. Bienia).

Druga grupa prac dotyczy różnych metod badań dynamiki i skutków erozji gleb. Przedstawiono ich możliwości analityczne, a także interpretacyjne w ocenie tempa denudacji. Zaprezentowano następujące metody badań: geochemiczne i radioizotopowe (W. Zgłobicki, G. Poręba), analizę zdjęć lotniczych (A. Smetanova i M. Šabo), modelowanie (A. Łopatka i J. Jadczyzyn), a także porównanie wyników pomiarów natężenia procesu uzyskanych z różnych powierzchni badawczych i różnego typu urządzeń zbierających (E. Smolska).

Szczególną grupę prac stanowią artykuły prezentujące wyniki monitoringu rozbryzgu, spływu powierzchniowego i erozji gleby na standaryzowanych poletkach. W tym przypadku zostały zaprezentowane wyniki badań prowadzonych w ramach wspomnianego powyżej projektu badawczego (J. Szpikowski, E. Smolska, J. Rejman i R. Brodowski, K. Stępniewski i in., J. Świąchowicz), a także wyniki wieloletnich badań prowadzonych w stacji IGiPZ PAN w Szymbarku (W. Bochenek i E. Gil).

Całość zagadnień związanych z erozją gleby dopełniają prace poświęcone skutkom procesów erozyjnych na stokach zapisanym w pokrywie glebowej (J. Paluszek, R. Rybicki) i w rzeźbie terenu (K. Parzóch i A. Solarska, A. Latocha i M. Urbanowicz). Kolejne dwie prace z tej grupy (M. Patro, J. Paluszek) oprócz skutków ukazują także możliwości działań przeciwerozyjnych.

Mamy nadzieję, że zagadnienia metodyczne, wyniki badań jak i wnioski zawarte w prezentowanych artykułach będą inspiracją w podejmowaniu badań terenowych, zwłaszcza przez młodych adeptów dziedzin, zajmujących się omówioną tu problematyką.

Składamy serdeczne podziękowania recenzentom za wiele cennych uwag oraz trud włożony w ocenę i kwalifikację prac, składających się na prezentowany tom. Dziękujemy za wsparcie finansowe władzom Wydziału Geografii i Studiów Regionalnych Uniwersytetu Warszawskiego oraz za dofinansowanie pracy przez Komitet Badań Naukowych w ramach wyżej wymienionego projektu badawczego.

Ewa Smolska i Jan Rodzik